

GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ BELEDİYELER BİRLİĞİ
BÖLGESEL HASAR TESPİT RAPORU

Ağustos 2015 ~ Ocak 2016

www.gabb.gov.tr

info@gabb.gov.tr

gabbinternational@gmail.com

İçindekiler

Genel Bilanço	2
1. ÇALIŞMA YÖNTEMİ VE ZAMAN DİLİMİ	4
2. -FİZİKİ VE ÇEVRESEL HASARLAR.....	6
I. MARDİN-DARGEÇİT (26-27-28 Ekim tarihlerinde yapılan çalışma).....	6
II. MARDİN-NUSAYBİN (26-28 Ekim ve 27-28 Kasım tarihlerinde yapılan çalışma)	8
III. MARDİN – DERİK (04 Aralık tarihinde yapılan çalışma)	10
IV. DİYARBAKIR - SİLVAN (16-17-18 Kasım tarihlerinde yapılan çalışma)	12
V. DİYARBAKIR - SUR (TMMOB tarafından Ekim ayında yapılan çalışmadır)	14
VI. DİYARBAKIR - BİSMİL (TMMOB tarafından Ekim Ayında yapılan çalışma)	16
VII. DİYARBAKIR – LİCE.....	17
VIII. DİYARBAKIR -DİCLE.....	18
IX. HAKKARİ - YÜKSEKOVA.....	19
X. HAKKARİ - ŞEMDİNLİ	20
XI. ŞIRNAK - CİZRE (TMMOB tarafından Ekim Ayında yapılan çalışma)	21
XII. ŞIRNAK - SİLOPİ	23
XIII. ŞIRNAK - BEYTÜŞŞEBAP	25
XIV. MUŞ - VARTO	26
3. YEREL YÖNETİMLERİN KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR.....	30
4. KADINLARIN YAŞADIĞI SORUNLAR	32
EKLER.....	38

GABB Hakkında

Güneydoğu Anadolu Bölgesi Belediyeler Birliği, 117 üye belediyesiyle, bu belediyelerin hizmet ürettikleri yerleşim yerlerinin sorunları ile birebir ilgilenen resmi bir kurumdur. Bununla birlikte, üye belediyelerin yaşadıkları sorunlara köklü çözümler geliştirmek için çaba sarf etmektedir. Bu kapsamda, kentlerimizin su, kanalizasyon ve diğer altyapı sorunlarından, kentleşme-imar sorunlarına, sosyo-ekonomik sıkıntılarından ekolojik sıkıntılara kadar çok boyutlu bir yelpazenin içinde bu sorunlara yapısal-sürdürülebilir çözüm önerileri sunmayı kendisine hedef edinmiştir. Bu doğrultuda, GABB, kentlerimizin ve yerel yönetimlerimizin sorunlarla başa çıkabilme kapasitelerini artırmaya ve onları güçlendirmeye çalışmaktadır.

Bölgemizin son yıllarda yüz yüze kaldığı sorunların başında savaş, çatışma, göç olgusu, sığınmacılar sorunu ve doğal afetler sıralanabilir. 2011 yılında yaşadığımız Van depremi ve 2014 yılında Irak'ta Şengalli Ezidilerin DAİŞ tarafından katliamla yüz yüze bırakılmaları karşısında bölgeye büyük bir insan akışı olmuş, aynı yıl içerisinde Kobanê Savaşı sürecinde Kobanê halkı Suruç, Adıyaman, Şanlıurfa ve Diyarbakır gibi kentlere gelmek zorunda kalmıştır. GABB, bu durumları afet ve acil durumlar olarak tanımlayıp yaşanan insani krize yerel yönetimlerle birlikte çözüm bulmaya çalışmıştır. Özellikle savaş, afet ve acil durumlarda lojistik konusunda

yardımların organize edilmesi, üye belediyeler arası dayanışma ağlarının güçlendirilmesi, uluslararası toplumda duyarlılık oluşturma, düzenli raporlama gibi konularda adımlar atılmıştır.

Rapor Hakkında

Okumakta olduğunuz rapor, 7 Haziran Türkiye Genel Seçimleri sonrası gelişen çatışmalı ortamın bölgemizde yarattığı ağır tahribatların raporlanmasını içermektedir. Rapor, çatışma yaşanan ve sokağa çıkma yasağı bulunan ilçelerde hasar tespitini, ekolojik tahribatı, kadınların etkilenme düzeyi ile yaşam ve hak ihlallerini içermektedir.

Bu raporun kaleme alındığı süreç itibariyle Cizre, Silopi, Nusaybin, Dargeçit, Sur gibi ilçelerde çatışmalar devam etmektedir. Bu raporda ortaya konan hasar tespit verilerinin elde edilmesini sağlayan saha çalışmaları, kent merkezlerine ağır silahlar ve ordu birliklerinin girdiği Aralık 2015 öncesinde yapılmıştır. Başta adı geçen bu ilçeler olmak üzere, tüm bölge gerçekleşen insani tahribat, göç etmek zorunda kalan insan sayısı, yıkılan ve kullanılamayacak hale gelen yapı stoku sayısı Aralık 2015 sonrasında kat be kat artmış ve ne yazık ki hala da artmaktadır. Kent merkezlerinde ağır silahların kullanılması sonucu evlerin ve işyerlerinin yıkılması, tahrip olması nedeniyle evlerini terk etmek zorunda kalan nüfusun ciddi bir barınma sorunu ile karşı karşıya kalmasına yol açmıştır.

11 Ocak 2016 tarihinde İç İşleri Bakanlığı tarafından verilen bilgilere göre; Şırnak'ın Cizre ve Silopi, Diyarbakır'ın Sur ve Mardin'in Nusaybin ilçelerinin toplam nüfusu olan 439 bin kişinin yüzde 50'si bölgedeki çatışmalardan etkilenmiştir. Etkilenen nüfus sayısı 220 bin 400 olarak açıklanmıştır. 4 ilçeden göç edenlerin sayısı ise 93 bin civarında olduğu belirtilmiştir. İç göç süreçlerinde kesin veriler ortaya koymanın pratik imkânsızları göz önünde bulundurulduğunda bu sayının belirtilenden daha fazla olması kuvvetle muhtemeldir. Yerel kaynaklardan alınan bilgilerin derlenmesi sonucunda, göç akışlarının

Genel Bilanço

İnsan Hakları Derneği, Mezopotamya Hukukçular Derneği, Türkiye İnsan Hakları Vakfı, Mezopotamya Ekoloji Hareketi, Diyarbakır Barosu gibi kurum ve kuruluşların aktardığı veriler ışığında insan hakları ihlallerine ilişkin oldukça kaygı verici bir tablo söz konusudur.

İlk olarak 16 Ağustos'ta Varto'da uygulamaya konan "sokağa çıkma yasakları" adı altındaki ablukalar, şu an Cizre, Silopi ve Sur olmak üzere 3 ilçede devam etmektedir. Bugüne kadar 7 ilin 20 ilçesinde onlarca mahalleyi kapsayacak şekilde 56 kez ilan edilen sokağa çıkma yasakları, toplamda 288 günü bulmuş durumdadır. 10 Ocak 2016 itibariyle,

şimdilik yakın kentsel ve kırsal alanlara doğru olduğunu söylemek mümkündür. Cizre ve Silopi'den Şırnak ili merkezine, Nusaybin'den Mardin ili merkeze Diyarbakır'da ise Silvan ve Sur ilçelerinden kent merkezindeki diğer ilçelere doğru bir göç akışının gerçekleştiği tespit edilmiştir. Belediyeler, milletvekilleri, ilgili yardım kuruluşları ile görüşerek elde ettiğimiz tahmini veriler toplandığında, hala devam etmekte olan göç dalgasının İç İşleri Bakanlığı tarafından ortaya konan bilançodan 2 katı büyüklüğünde olduğu ve artış trendinin devam ettiği görülmektedir.

sokağa çıkma yasağının uygulandığı 3 ilçede durum şöyledir:

Toplamda 5 kez sokağa çıkma yasağı ilan edilen CİZRE'de son yasak 14.12.2015'te ilan edildi. 28 gündür devam eden ablukada 45 sivil yurttaş yaşamını yitirdi. Cizre'de Temmuz 2015'ten bu yana toplamda 78 sivil yurttaş hayatını kaybetti.

Toplamda 2 kez sokağa çıkma yasağı ilan edilen SİLOPİ'de son yasak 14.12.2015'te ilan edildi. 28 gündür devam eden ablukada 26 sivil yurttaş yaşamını yitirdi.

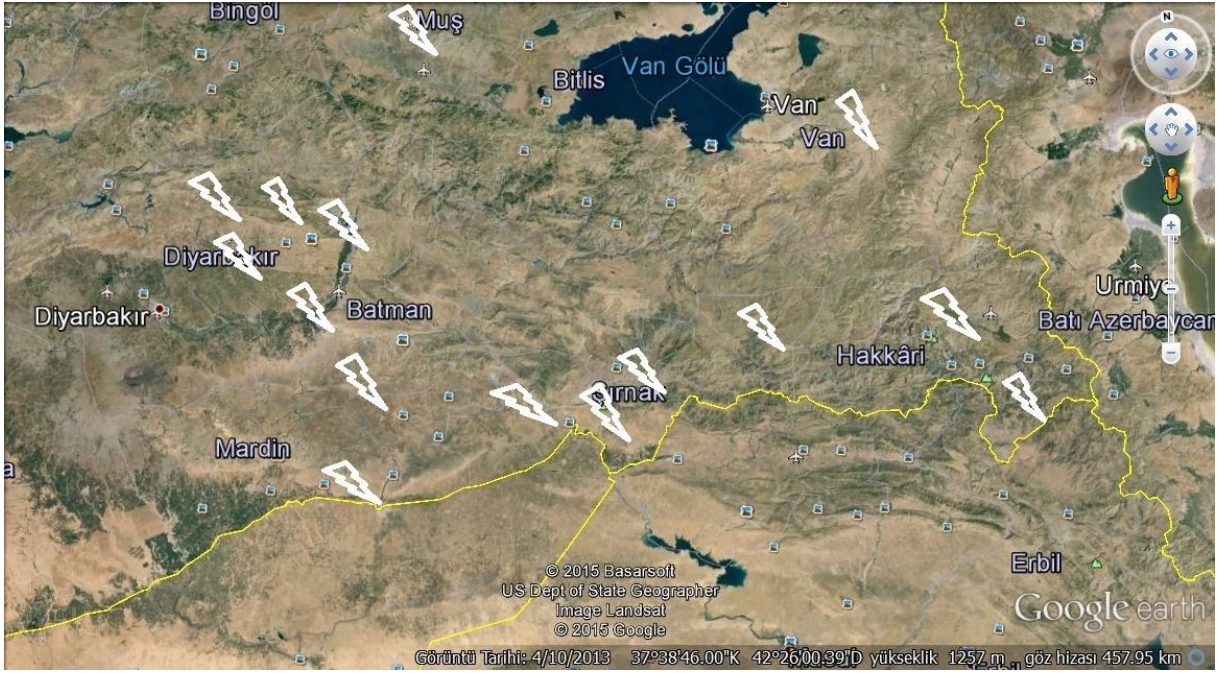
Temmuz 2015'ten bu yana Silopi'de bugüne kadar toplam 39 sivil yurttas hayatını kaybetti.

Toplamda 6 kez sokağa çıkma yasağı ilan edilen SUR'da son yasak 02.12.2015'te ilan edildi. 40 gündür devam eden ablukada 16 sivil yurttas yaşamını yitirdi. Temmuz 2015'ten bu

yana Sur'da bugüne kadar 20 sivil yurttas hayatını kaybetti.

10 Ocak 2016 itibariyle çatışmaların toplam bilançosuna baktığımızda; 20 Temmuz 2015 – 10 Ocak 2016 arasında, toplamda, 56'sı çocuk ve 78'i kadın olmak üzere 397 sivil yaşamını yitirmiştir.

1. ÇALIŞMA YÖNTEMİ VE ZAMAN DİLİMİ

GÖRÜNTÜ No 1: Bölgede çatışmalı süreçten dolayı etkilenen yerleşimlerin coğrafik yerleşimleri. İlçeler Varto, Nusaybin, Dargeçit, Lice, Dicle, Silvan, Sur, Bismil, Beytüşşebap, Silopi, Cizre, Şemdinli, Yüksekova, İpekyolu'dur.

GABB tarafından saha çalışmaları yürütülürken üç çalışma metodu benimsenmiştir:

1. TMMOB 'nin Diyarbakır, Mardin ve Van'daki İKK (İl Koordinasyon Kurulu) kurulları ile birliğimiz tarafından görüşülmüş ve hazırlanan ortak standart form ile (Bkz. EK-1) sahaya çıkılmıştır. (Suriçi, Nusaybin, Cizre, Dargeçit, Dicle, Bismil)

2. Üye belediyelerimizin mühendis, mimar ve teknikerlerinden oluşan teknik personellerle, ortalama 50 kişilik ekiplerle sahaya çıkılıp saha çalışmaları yürütülmüştür (Suriçi, Nusaybin, Silvan, Derik)

3. Çatışmadan zarar gören yerleşim yerlerinde kendi özgücüsüyle veya çevre

belediyelerden gelen teknik ekiple hasar tespit tutanakları tutan belediyelerimizden ilgili hasar tespit tutanakları istenmiş ve arşivlenmiştir. (Şemdinli, Yüksekova, Lice, Varto, Beytüşşebap)

Bütün yerleşim yerlerinde çatışmalı süreç eş zamanlı olmadığı için ve bazı yerleşim yerlerinde (Nusaybin, Suriçi örneği) birden çok defa sokağa çıkma yasakları ve çatışmalı süreç yaşandığı için **Ağustos 2015-Ocak 2016** ayları arasındaki zaman dilimi bu raporda işlenmiştir.

Ayrıca Birliğimiz tarafından Ekim ayında Fransa merkezli, bütün dünyada çatışmalı süreçlerde ve afet durumlarında hasar tespit çalışmaları

yürüten bir vakıf olan **Emergency Architects Foundation** ile iletişime geçilmiş, kendileri bölgeye davet edilmişlerdir. Grup Suriçi, Silvan ve Cizre ilçelerine gitmiş ve gözlemlerini raporlaştırmışlardır¹. Rapor için **Ek -2**'ye bakınız.

¹ Bkz. Ek 2. , Link:

<https://www.dropbox.com/sh/67i09z5xaujzm5/AABPRj0a7CISmo2c4Rji8P9a?dl=0>
http://www.archi-urgent.com/pdf/pages/actus/turquie-2015/2015_11_05_CP_Turquie.pdf

2. -FİZİKİ VE ÇEVRESEL HASARLAR

I. MARDİN-DARGEÇİT (26-27-28 Ekim tarihlerinde yapılan çalışma)

2014 Adrese Dayalı Kayıt Sistemine göre

Nüfus Verileri:

İlçe nüfusu: 28.891 (Köyler Dahil)

Çatışmadan doğrudan etkilenen nüfus:
Saray, Tepebaşı, Bahçebaşı ve Safa mah.
nüfusu toplamı

15355

a) Mardin'in Dargeçit ilçesinde 10-13 Ekim 2015 tarihleri arasında Mardin Valiliği tarafından "Sokağa çıkma yasağı" ile birlikte uygulanan

sıkıyönetim uygulamaları sonucu, ilçede meydana gelen tahribatı ortaya çıkarmak için, TMMOB Mardin İl Temsilcilikleri, Mardin Büyükşehir Belediyesi ile beraber, Hasar Tespit Çalışması başlattı.

- 3 günlük, "Sokağa çıkma yasağı" ile birlikte, konut ve işyeri başta olmak üzere, kamu kurumları, okul, ahır, 40'a yakın yapı türü kurşunların hedefi oldu.
- Hasar tespiti yapılan yapı türleri;
 - 26 adet konut
 - 9 adet işyeri
 - 1 adet kamu malı

- 15 tane konut ve işyerinin **ağır silahlarla** tahrip edildiği tespit edildi.
- 25 tane bina veya evlerin ağır ve hafif silahlardan cephe veya duvarlarının, çatlak ya da yıkık olduğu tespit edildi
- 1 tanesi yıkılmış, 3 adet konutun '**ağır hasarlı**' olduğu tespit edildi.
- Hasarların büyük bir kısmı Bahçebaşı mahallesinde olmak üzere;
 - 2 adet klima
 - 2 adet su deposu
 - 25 adet bina-ev duvar cepheleri nişan alınarak, yoğun bir şekilde kurşunlandığı, özellikle dikkat edilmesi gereken bir husustur.

b) Dargeçit ilçesinde, **11-29 Aralık 2015** tarihlerinde Mardin Valiliği tarafından ikinci kez sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir. Sokağa çıkma yasağı aralıksız 19 gün sürmüştür. Bu yasaktan sonra TMMOB ve Mardin Belediyesi tarafından yeniden hasar tespit çalışması başlatılmıştır. Bu rapor yazım aşamasındadır.

II. MARDİN-NUSAYBİN (26-28 Ekim ve 27-28 Kasım tarihlerinde yapılan çalışma)

2014 Adrese Dayalı Kayıt Sistemine göre

Nüfus Verileri:

İlçe nüfusu: 116.068 (Köyler Dahil)

Çatışmadan doğrudan etkilenen nüfus:
Fırat, Dicle, Yenişehir, Abdulkadir Paşa
mah. nüfusu toplamı

33922

a) Mardin'in Nusaybin ilçesinde, 01-06 Ekim 2015 ve 09-10 Ekim 2015 Mardin Valiliği tarafından iki defa uygulanan "Sokağa çıkma yasağı" ile birlikte uygulanan sıkıyönetim uygulamaları sonucu, ilçede meydana gelen tahribatı ortaya çıkarmak için, TMMOB Mardin

İl Temsilcilikleri, Mardin Büyükşehir Belediyesi ile beraber, Hasar Tespit Çalışması başlattı.

- 9 günlük, "Sokağa çıkma yasağı" ile birlikte, konut ve işyeri başta olmak üzere, kamu kurumları, okul, ahır, 100 'e yakın yapı türü kurşunların hedefi oldu.
- Hasar tespiti yapılan yapı türleri;
 - 55 adet konut
 - 27 adet işyeri
 - 4 adet kamu malı
 - 1 adet okul
 - 1 adet ahır
- 18 tane konut ve işyerininin **ağır silahlarla** tahrip edildiği tespit edildi.
- 22 tane bina veya evlerin ağır ve hafif silahlardan cephe veya

duvarlarının, çatlak ya da yıkık olduğu tespit edildi.

- 3 tanesi yıkılmış, 8 adet konutun ‘ağır hasarlı’ olduğu tespit edildi.
- Fırat mahallesinde, Dicle EDAŞ ‘a ait trafoların çoğunun kullanılamaz hale getirildiği görüldü.
- Çoğunluğu Fırat Mahallesinde olmak üzere;
 - 11 adet klima
 - 2 adet su deposu
 - 22 adet bina-ev duvar cepheleri nişan alınarak, yoğun bir şekilde kurşunlandığı, özellikle dikkat edilmesi gereken bir husustur.

b) Nusaybin’de 13 Kasım ile 27 Kasım tarihleri arasında uygulanan sokağa çıkma yasağı neticesinde yaşanan çatışmalar sonucunda 27 – 28 Kasım tarihlerinde Nusaybin’de birliğimiz üyesi Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, Mardin Büyükşehir Belediyesi, Nusaybin Belediyesi ve GABB’nden 40 kişilik bir teknik ekip ikinci bir hasar tespit çalışması için ilçeye gitmiş ve Dicle, Fırat, Yenişehir ve Abdulkadir Paşa mahallelerinde çalışmasını tamamlamıştır. Bu çalışma sonucunda ise aşağıdaki verilere ulaşılmıştır:

- İlçede toplamda 149 işyeri zarar görmüş, bunların 136’sı az hasarlı, 13’ü ise orta hasarlı olarak tespit edilmiştir.

• İlçede toplamda 357 konut zarar görmüş, bunların 324’ü az hasarlı, 29’u orta hasarlı ve 4’ü de ağır hasarlı olarak tespit edilmiştir.

• İlçede ayrıca 1 taziye evi ve 1 adet Halk Evi de bu çatışmalar sırasında zarar görmüş, trafoların ise hedef alınarak patlatıldığı görülmüş olup kamu kurumlarına(okul vb.) ilişkin ise güvenli çalışma ortamı bulunamadığından bakılamamıştır.

• Bunlara ek olarak yurttaşların ev ve işyerlerinde bulunan otomobil, ev eşyaları, klima, çeşitli muhteviyatta ürün ve gıdalar (et vb.) da ciddi oranda zarar görmüş olup buna ilişkin bilgiler kayıt altına alınmıştır.

c) 29 Kasım- 03 Aralık tarihleri arası Nusaybin’de 4. kez sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir. Yasaktan sonra hasar tespit çalışması yapılamamıştır.

d) 06-09 Aralık tarihleri arası Nusaybin’de 5. kez sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir. Yasaktan sonra hasar tespit çalışması yapılamamıştır.

e) 14-24 Aralık tarihleri arası Nusaybin’de 6. ve 7. kez sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir. Yasaktan sonra hasar tespit çalışması yapılamamıştır.

III. MARDİN – DERİK (04 Aralık tarihinde yapılan çalışma)

2014 Adrese Dayalı Kayıt Sistemine göre

Nüfus Verileri:

İlçe nüfusu: 61.320 (Köyler dahil)

Çatışmadan doğrudan etkilenen nüfus:
Kale, Cevizpınar, Dağ, Küçükpınar mah.
nüfusu toplamı

14280

Derik’de 26 Kasım ile 3 Aralık tarihleri arasında uygulanan sokağa çıkma yasağı ve çatışmalar sonrasında 04

Aralık tarihinde ilçede birlik üyesi Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, Mardin Büyükşehir Belediyesi, Kızıltepe Belediyesi ve GABB’dan gelen toplamda 30 kişilik teknik ekiple birlikte Derik İlçe merkezinde hasar tespit çalışması yürütülmüştür. Bu çalışma sonucunda aşağıdaki verilere ulaşılmıştır:

- İlçede toplamda 56 işyeri zarar görmüş, bunların 50’si az hasarlı, 6’sı ise orta hasarlı olarak tespit edilmiştir.
- İlçede toplamda 172 konut zarar görmüş, bunların 161’i az hasarlı, 9’u orta hasarlı ve 2’si de ağır hasarlı olarak tespit edilmiştir.

- İlçede ayrıca 1 taziye evi de bu çatışmalar sırasında hafif şekilde zarar görmüş, kamu kurumlarına (okul vb.) ilişkin ise güvenli çalışma ortamı bulunamadığından bakılamamıştır.
- Bunlara ek olarak yurttaşların ev ve işyerlerinde bulunan otomobil, hayvan, ev eşyaları, klima, çeşitli muhteviyatta ürün ve gıdalar (et vb.) da ciddi oranda zarar görmüş olup buna ilişkin bilgiler kayıt altına alınmıştır.

IV. DİYARBAKIR - SİLVAN (16-17-18 Kasım tarihlerinde yapılan çalışma)

2014 Adrese Dayalı Kayıt Sistemine göre

Nüfus Verileri:

İlçe nüfusu: 86.633 (Köyler dahil)

Çatışmadan doğrudan etkilenen nüfus:

Tekel, Mescit ve Konak mah. nüfusu
toplamı

14345

Silvan'da 18-19 Ağustos, 24-25 Ağustos, 13-14 Eylül, 02-05 Ekim, 18-21 Ekim ve 03-14 Kasım tarihleri

arasında 6 kez uygulanan sokağa çıkma yasağı ve çatışmalar sonrasında **16-18 Kasım** tarihlerinde ilçede birlik üyesi Diyarbakır ilindeki belediyelerden gelen teknik ekiplerle birlikte çatışmaların meydana geldiği Tekel, Mescit ve Konak mahallelerinde 3 günlük saha çalışması yürütülmüştür. Çalışmada toplam 661 hane, konut ve kamu binası incelenmiştir. kısaca şu veriler sunulabilir:

- İlçede toplamda 105 işyeri zarar görmüş, bunların 57'si az hasarlı, 40'ı orta hasarlı ve 8'i de ağır hasarlı hale gelmiştir.
- İlçede toplamda 552 konut zarar görmüş, bunların 396'sı

az hasarlı, 112'si orta hasarlı ve 44'ü de ağır hasarlı hale gelmiştir.

- İlçede toplamda 4 kamu binası zarar görmüş, bunların 1'i az hasarlı, 2'si orta hasarlı ve 1'i de ağır hasarlı hale gelmiştir.
- İlçede bulunan **tescilli tarihi yapılar** çatışmalardan etkilenmiştir. Mescit Mahallesi 107 ada üzerinde bulunan Azizoğlu Konağı 'nın bir bölümü yaşanan çatışmalar esnasında hasar görmüştür. Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 17.12.2015 tarih ve 3778 sayılı tescil güncellemesi kararı ile taşınmaz kültür varlığı niteliği kazanan 107 ada 4 parseldeki yapıda; patlama sonucu iç mekan bölme duvar yıkılmaları ve patlamaya bağlı oluşan yangın kaynaklı cephede islenmeler mevcuttur.
- Bunlara ek olarak yurttaşların ev ve işyerlerinde meydana gelen ev eşyaları, klima, çanak anten vb.. zayıatlar kayıt altına alınıp arşivlenmiştir.

V. DİYARBAKIR - SUR (TMMOB tarafından Ekim ayında yapılan çalışmadır)

2014 Adrese Dayalı Kayıt Sistemine göre

Nüfus Verileri:

İlçe nüfusu: 121.750 (Köyler dahil)

Çatışmadan doğrudan etkilenen nüfus:

Cevatpaşa, Fatihpaşa, Dabanoğlu,
Hasırlı, Cemal Yılmaz, Savaş mah. nüfusu
toplamı

26084

- Sur ilçesinde ilk olarak 6-7 Eylül, sonrasında 13-14 Eylül ve 10-13 Ekim arasında sokağa çıkma yasağı uygulanmış ve çatışmalar yaşanmıştır. Ekim ayı içerisinde Suriçi bölgesinde yapılan çalışmaya göre: Sur içinde 706 işyeri ve konutun incelemesi yapılmıştır. Yapılan

incelemelerde 693 yapı tadilat görerek hasarların giderileceği 13 yapının ise detaylı incelenilerek gerek duyulması durumunda güçlendirilmesi ya da yıkılması gerektiği tespit edilmiştir.

- Tadilat gereken yapılarda yoğunluklu olarak cam değişimi, alçı sıva ve boya işleri, ahşap ve demir kapı değişimi, çatı onarımları, sac darabalar ve tentelerin değişimi gerekmektedir.
- Bunların yanı sıra gerek çatışmalı gerekse ev baskınlarında ev aletleri ve teknolojik eşyalar hasar görmüş ve kullanılamaz hale gelmiştir. Klima dış üniteleri hedef alınarak kurşunlandığı gözlemlenmiştir.

- Binek araçlar zarar görmüştür. Onarım gereken yapıların 2015 Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Birim Fiyatları esas alınarak, ev ve işyerlerinde zarar gören eşyaların ise piyasa fiyatları alınarak 1.305.799,64 TL tutarında yaklaşık onarım maliyeti hesaplanmıştır.
- a) **28-30 Kasım** tarihleri arası Sur'da 4. kez sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir. Yasaktan sonra hasar tespit çalışması yapılamamıştır.
- b) **02 Aralık** tarihi itibarıyla Sur'da 5. ve 6. kez (10 Aralık'ta 1 gün ara verildi, 11 Aralık'ta yeniden başlatıldı) sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir.
- **Sokağa çıkma yasağı, 40. gününde halen aralıksız (yukarıdaki maddede belirtilen bir gün hariç) devam etmektedir** (Raporun yazıldığı 10 Ocak 2016 tarihi esas alınmıştır.).
- Yaşam alanlarından çıkmak zorunda kalan ve sonrasında Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'ne başvuran aile sayısı 2031'dir. Suriçi'nde bulunan sokağa çıkma yasağının olmadığı ama çatışmalardan etkilenen diğer 8 mahallelerden yaklaşık 250 aile göç etmek zorunda kalmıştır.
- Bu ailelerden yaklaşık 700 aile Bağlar ilçesine, 350 aile Kayapınar ilçesine, 500 aile Yenişehir ilçesine ve 600 aile de Sur ilçesine göç etmek zorunda kaldığı tespit edilebilmiştir. Bu ilçelerin hepsi Diyarbakır merkezinde bulunmaktadır. Bu ailelerden bazıları yakınlarının yanına geçici olarak taşınmış, bazıları da birleşerek yeni evler kiralamak zorunda kalmıştır. Sur ilçesinde yaşanan çatışmalardan dolayı göç etmek zorunda kalan kişi sayısı yaklaşık 25 bin civarındadır.
- Sur'daki ilk 4 sokağa çıkma yasağı sonucu oluşan tahribattan farklı olarak, bu yasakla birlikte Sur'da büyük bir yıkım olmuştur. Ordunun tank, toplar ve diğer ağır silahlarla Sur'a girmesi, evleri yıkarak ilerlemeye çalışması bu yıkımın boyutlarını yükseltmiştir.

VI. DİYARBAKIR - BİSMİL (TMMOB tarafından Ekim ayında yapılan çalışma)

2014 Adrese Dayalı Kayıt Sistemine göre

Nüfus Verileri:

İlçe nüfusu: 112.461 (Köyler dahil)

Çatışmadan doğrudan etkilenen nüfus:

**Ulutürk ve Dumlupınar mah. nüfusu
toplamı**

11698

oluştugu tespit edilmiştir. Toplamda 41 işyeri ve konut hasar görmüş ve TMMOB Diyarbakır İKK tarafından yürütülen çalışma sonucunda yaklaşık onarım maliyeti 108.560,15 TL olarak belirlenmiştir.

Diyarbakır'ın Bismil ilçesinde **08-09 Eylül, 27-28 Eylül, 29 Eylül ve 6 Ekim** tarihlerinde 4 kez ilan edilen sokağa çıkma yasağı ve bu süreçte yaşanan çatışmalarda ilçede Ulutürk ve Dumlupınar mahallelerinde hasar

VII. DİYARBAKIR – LİCE

2014 Adrese Dayalı Kayıt Sistemine göre

Nüfus Verileri:

İlçe nüfusu: 26.427 (Köyler dahil)

Çatışmadan doğrudan etkilenen nüfus:

Kırsal bölgeler ve kentte sadece iki hane.

Diyarbakır Lice ilçesinde çatışmalar genelde kırsal alanda **Temmuz sonu- Ağustos başında** yoğunlaşmıştır. TSK tarafından yapılan top atışları vb..sebeplerden dolayı ormanlık alanlarda yangınlar meydana gelmiştir. İlçe merkezinde yapılan top atışlarından dolayı iki hane zarar görmüş ve Lice belediyesi tarafından tutanak altına alınmıştır.

Top atışlarından dolayı yanan ormanlık alan yaklaşık 500 hektardır. Detaylı orman yangınları raporu için Mezopotamya Ekoloji Hareketi'nin raporuna bakınız.²

²

<http://www.mezopotamyaekolojihareketi.org/iceri/k-orman-yanginlari-arastirma-inceleme-ve-gozlem-raporu.html>

VIII. DİYARBAKIR-DİCLE (TMMOB tarafından Ekim Ayında yapılan Çalışma)

2014 Adrese Dayalı Kayıt Sistemine göre

Nüfus Verileri:

İlçe nüfusu: 40.033 (Köyler dahil)

Çatışmadan doğrudan etkilenen nüfus:

Kırsal bölgeler ve kentte Bağlarbaşı mah.

Bağlarbaşı mah. Nüfusu: **518** .

Dicle ilçesinde ekim ayında yaşanan çatışmalardan dolayı TMMOB'e bağlı teknik ekip ilçeye gitmiş ve şu sonuçlara ulaşmıştır:

Dicle ilçe merkezinde gerçekleştirilen gözlemsel incelemede hasarın Bağlarbaşı Mah. Ferah cad. ve Çeşme meydanında yoğunlaştığı, hasarın cam kırılmaları, kepenk sistemleri hasarları, iç-dış boya hasarları, çeşitli kurşun izleri ve ticari faaliyette olan yapıların içindeki çeşitli ürün hasarlarının oluştuğu tespit edilmiştir. Hasar gören yapıların 22 adet olduğu ve bunların konut ve yoğun olarak dükkânlardan oluştuğu tespit edilmiştir. 56.049,04 tutarında yaklaşık onarım maliyeti hesaplanmıştır.

IX. HAKKARİ - YÜKSEKOVA

2014 Adrese Dayalı Kayıt Sistemine göre

Nüfus Verileri:

İlçe nüfusu: 68757

Çatışmadan doğrudan etkilenen nüfus:

Cumhuriyet mah. nüfusu toplamı

11990

a) Yüksekova ilçesinde **26-28 Ağustos, 10-11 Eylül ve 20-23 Kasım** tarihlerinde 3 kez sokağa çıkma yasağı ilan edilen ve çatışmaların olduğu kentte Yüksekova belediyesince 24 Kasım tarihinde Cumhuriyet mahallesinde yapılan hasar tespit çalışması yapılmıştır. Bu çalışma

sonucunda aşağıdaki verilere ulaşılmıştır:

- Toplam 20 hane ve işyerinin hasar gördüğü tespit edilmiştir. Bunlardan 2 işyeri az hasarlı ve 1 işyeri ağır hasarlı, ayrıca 16 hane az hasarlı ve 1 hane orta hasarlı olarak tutanak altına alınmıştır.
 - Tüm ilçedeki hasar oranı bazı mahallelere girilemediğinden tam olarak netleştirilememiştir.
- b) **07-08 Aralık** tarihleri arası Yüksekova'da 4. kez sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir. Yasaktan sonra hasar tespit çalışması yapılamamıştır.

X. HAKKARİ - ŞEMDİNLİ

2014 Adrese Dayalı Kayıt Sistemine göre

Nüfus Verileri:

İlçe nüfusu: 15.739

Çatışmadan doğrudan etkilenen nüfus:

Kentin tamamına yakını

Belediyenin yaptığı ve 20.11.2015 tarihinde birliğimize ilettiği üzere ilçede 122 dükkân, 5 kamu binası ve 42 evde hasar oluşmuş ve yaklaşık olarak 2.500.000 TL onarım maliyeti olacağı belirtilmiştir

Şemdinli ilçesinde 16 Ağustos tarihinde ilan edilen sokağa çıkma yasakları ve bu süreçte yaşanan çatışmalardan dolayı ilçede ciddi oranda hasar oluşmuştur. Kaymakamlık hasar tespit komisyonu oluşturmuş ancak bu komisyona belediyeyi dâhil etmemiştir.

XI. ŞIRNAK - CİZRE (TMMOB tarafından Ekim Ayında yapılan çalışma)

2014 Adrese Dayalı Kayıt Sistemine göre

Nüfus Verileri:

İlçe nüfusu: 112.973

Çatışmadan doğrudan etkilenen nüfus:

Cudi, Nur, Yafes mah. nüfusu toplamı

67.162

a) Şirnak'ın Cizre ilçesinde, 04-12 Eylül ve 13-14 Eylül tarihlerinde Şirnak Valiliği tarafından 2 kez ilan edilen "Sokağa çıkma yasağı" ile birlikte uygulanan sıkıyönetim uygulamaları sonucu, ilçede meydana gelen tahribatı ortaya çıkarmak için, TMMOB Şirnak İl Temsilcilikler, Cizre Belediyesi ile beraber, Hasar Tespit Çalışması başlattı. Çalışma sonucunda aşağıdaki verilere ulaşılmıştır:

- 8 günlük "sokağa çıkma yasağı" ile birlikte, konut ve işyeri başta olmak üzere; fırın, eczane, camii, okul, kültür merkezi, 1000'e yakın yapı türü kurşunların hedefi oldu.
- 100'e yakın konutta, ev sahibine ulaşılmadığından dolayı hasar tespiti yapılamadı.
- Hasar tespiti yapılan yapı türleri;

- 652 adet konut
- 204 adet işyeri
- 2 adet fırın
- 2 adet eczane
- 1 adet sağlık merkezi
- 1 adet kültür merkezi
- 2 adet okul
- 5 adet camii
- 2 adet ahır
- 27 adet araç

- 132 tane konut ve işyerinin **ağır silahlarla** tahrip edildiği tespit edildi.
- 9 tanesi yakılmış, 46 adet konutun '**ağır hasarlı**' olduğu tespit edildi.
- Nur mahallesinde, Dicle EDAŞ' a ait trafoların tamamına yakını ve Cizre Belediyesi içme suyu şebeke alt yapısının kullanılamaz hale getirildiği görüldü.
- Çoğunluğu Nur Mahallesinde olmak üzere;
 - 284 adet klima
 - 302 adet su deposu nişan alınarak, yoğun bir şekilde kurşunlandığı, özellikle dikkat edilmesi gereken bir husustur
- b) **14-15 Kasım** tarihleri arası Cizre'de 3. kez sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir. Yasaktan sonra hasar tespit çalışması yapılamamıştır.
- c) **24-25 Kasım** tarihleri arası Cizre'de 4. kez sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir. Yasaktan sonra hasar tespit çalışması yapılamamıştır.
- d) **14 Aralık** tarihi itibariyle Cizre'de 5. kez sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir.
- **Sokağa çıkma yasağı, Cizre'de, 29. gününde halen aralıksız devam etmektedir** (Raporun yazıldığı 10 Ocak 2016 tarihi esas alınmıştır.).
- Devlet yetkililerinin basın üzerinden verdikleri bilgiye

göre, sadece Şırnak iline 14 General, 26 Albay ve 15 bin asker sevk edilmiştir. Bunların bir kısmı Cizre, bir kısmı ise Silopi ilçesine gönderilmiştir. Sur ilçesi gibi Cizre'de de, tank, top ve ağır silahlarla kente girilmiştir.

XII. ŞIRNAK - SİLOPİ

2014 Adrese Dayalı Kayıt Sistemine göre

Nüfus Verileri:

İlçe nüfusu: 87.839

Çatışmadan doğrudan etkilenen nüfus:

Cudi, Başak, Barbaros, Nuh, Şht. Harun Boy
mah. nüfusu toplamı

43.670

a) Silopi ilçesinde çatışmalardan dolayı ilçede meydana gelen hasarların tespiti için belediyenin kendi teknik personelleri tarafından Cudi, Başak, Barbaros ve Nuh mahallelerinde çalışma yürütülmüş

ve birliğimize iletilmiştir. 3 Ekim 2015 tarihinde yapılan hasar tespit çalışmasında;

- 45 hane ve işyerinin zarar gördüğü tespit edilmiştir. Bunlardan 25 hane az hasarlı, 5 hane orta hasarlı ve 2 hane ağır hasarlı hale gelmişlerdir.
- Ayrıca 7 işyeri az hasarlı, 4 işyeri orta hasarlı ve 2 işyeri ağır hasarlı olarak tutanaklara geçmiştir.

b) 07-09 Ekim tarihleri arası Silopi'de ilk sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir. Yasaktan sonra hasar tespit çalışması yapılamamıştır.

c) 14 Aralık tarihi itibariyle Silopi'de 2. kez sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir.

- Sokağa ıkma yasağı, Silopi'de, 29. gününde halen aralıksız devam etmektedir (Raporun yazıldığı 10 Ocak 2016 tarihi esas alınmıştır.).
- Yukarıda Cizre için bahsedilen askeri sevkiyat Silopi için de geçerlidir.

XIII. ŞIRNAK - BEYTÜŞŞEBAP

2014 Adrese Dayalı Kayıt Sistemine göre

Nüfus Verileri:

İlçe nüfusu: 5263

Çatışmadan doğrudan etkilenen nüfus:

ilçenin tamamı etkilenmiştir.

- 24 yapı (tek katlı ve çok katlı yapılar) zarar görmüştür.
- Birçoğu yanan ev ve işyerlerinde 10 yapı az hasarlı ve 14 yapı da ağır hasarlı olarak tutanak altına alınmıştır.

Beytüşşebap ilçesinde Eylül ayında yaşanan sokağa çıkma yasakları ve çatışmalardan hasar tespit çalışması yapılmıştır. Çalışma sonucunda aşağıdaki verilere ulaşılmıştır:

XIV. MUŞ - VARTO

2014 Adrese Dayalı Kayıt Sistemine göre

Nüfus Verileri:

İlçe nüfusu: 10.241

Çatışmadan doğrudan etkilenen nüfus:
ilçenin tamamı etkilenmiştir.

- Gümgüm mahallesinde bir ev içindeki eşyaları ile birlikte tamamen yanmıştır.
- Geri kalan hasarlar ilçedeki esnafın cam, kepenk vb.. olarak yaşadığı hasarlardır.
- İlçede çatışmalı süreçte 3 adet iş makinası ve 1 adet taksi kısmen hasar görmüştür.

İlçede 16-17 Ağustos 2015 tarihlerinde yaşanan sokağa çıkma yasakları ve çatışmalardan sonra hasar tespit çalışması yapılmıştır. Çalışma sonucunda aşağıdaki verilere ulaşılmıştır:

- 91 ev ve işyeri hasar görmüştür.

<i>10.01.2016 itibariyle</i>	Toplam Nüfus (Köyler dahil)	Çatışmadan Etkilenen Nüfus	Çatışmadan Etkilenen Yapılar	Hasar Tespit Saha Çalışması Sonrası
Dargeçit / Mardin	28.891	15355	26 konut + 9 işyeri + 1 Kamu Binası (28.10.15 itibariyle)	Hasar tespit çalışması sonrası öncekinden daha yoğun çatışmalar yaşandı. 29.12.15'te sokağa çıkma yasağı kaldırıldı.
Nusaybin / Mardin	116.068	33922	55 Konut + 27 İşyeri + 5 Kamu Binası (28.11.15 itibariyle)	Hasar tespit çalışması sonrası çok daha yoğun çatışmalar yaşandı ve devam etmekte. İç İşleri Bakanlığına göre 10.01.16 itibariyle 20 bin kişi göç etti.
Derik / Mardin	61.320	14280	172 konut + 56 işyeri (04.12.15 itibariyle)	Hasar tespit çalışması sonrası çatışma yaşanmadı.
Silvan / Diyarbakır	86.633	14345	552 konut + 105 İşyeri + 4 Kamu binası (18.11.15 itibariyle)	Hasar tespit çalışması sonrası çatışma yaşanmadı. .
Sur / Diyarbakır	121.750	26084	706 işyeri ve konut (Ekim ayı itibariyle)	Hasar tespit çalışması sonrası çok daha yoğun çatışmalar yaşandı ve devam etmekte. İç İşleri Bakanlığına göre 10.01.16 itibariyle 18 bin kişi göç etti.
Bismil / Diyarbakır	112.461	11698	41 işyeri ve konut (Ekim ayı itibariyle)	Hasar tespit çalışması sonrası çatışma yaşanmadı.
Lice / Diyarbakır	26.427	26.427	Tüm kırsal bölgedeki ormanlar ve köyler ile merkezde 2 hane	Hasar tespit çalışması sonrası çatışma yaşanmadı.
Dicle/Diyarbakır	40.033	518	22 adet konut ve işyeri (Ekim Ayı itibarı ile)	Hasar tespit çalışması sonrası çatışma yaşanmadı.
Yüksekova / Hakkari	68757	11990	20 konut ve 2 işyeri (24.11.15 itibariyle)	Hasar tespit çalışması sonrası çok daha yoğun çatışmalar yaşandı. Çatışmalar devam ediyor.
Şemdinli / Hakkari	15.739	15.739	42 konut + 122 işyeri ve 4 kamu binası	Hasar tespit çalışması sonrası çatışma yaşanmadı.

Cizre / Şırnak	112.973	67.162	652 konut + 208 işyeri + 9 Kamu binası (Ekim ayı itibariyle)	Hasar tespit çalışması sonrası çok daha yoğun çatışmalar yaşandı ve devam etmekte. İç İşleri Bakanlığına göre 10.01.16 itibariyle 25 bin kişi göç etti.
<i>10.01.2016 itibariyle</i>	Toplam Nüfus (Köyler dahil)	Çatışmadan Etkilenen Nüfus	Çatışmadan Etkilenen Yapılar	Hasar Tespit Saha Çalışması Sonrası
Silopi / Şırnak	87.839	43.670	45 konut ve işyeri (3.11.15 itibariyle)	Hasar tespit çalışması sonrası çok daha yoğun çatışmalar yaşandı ve devam etmekte. İç İşleri Bakanlığına göre 10.01.16 itibariyle 30 bin kişi göç etti.
Beytüşşebap / Şırnak	5263	5263	24 konut ve işyeri (Ekim ayı itibariyle)	Hasar tespit çalışması sonrası çatışma yaşanmadı.
Varto / Muş	10.241	10.241	91 konut ve işyeri (Ekim ayı itibariyle)	Hasar tespit çalışması sonrası çatışma yaşanmadı.

3. YEREL YÖNETİMLERİN KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR

Yerelerde halk meclisleri'nin ve yerel dinamiklerin yapmış olduğu özyönetim ilanlarından sonra belediyeler ve yerel yöneticiler için zorlu bir süreç başlamıştır. Sur, Hakkâri, Nusaybin, Silvan ve Edremit eşbaşkanları ardı ardına gözaltına alınmış ve tutuklanmıştır. Eylül-Ekim aylarında diğer belediyelerin eşbaşkanları, meclis üyeleri ve başkan yardımcıları yoğun bir biçimde tutuklanmaya başlanmıştır. **10 Ocak itibariyle**, 9'u kadın, toplam 18 eşbaşkan tutuklu bulunmaktadır. Tutuklanan belediye meclis üyesi, il genel meclis eşbaşkanı ve il genel meclis üyesi sayısı ise 30'dur. Tutuklanan neredeyse tüm eşbaşkanlar ve meclis üyeleri TCK 302'nci maddeden yargılanmaktadır³.

Bu süreçte, İçişleri Bakanlığı talimatıyla 25 eşbaşkan ve 23 belediye meclis üyesi/il genel meclis eşbaşkanı/il genel meclis üyesi görevden alınmıştır. Görevden alınanlar arasında tutuklu olmayanlar da bulunmaktadır. Görevden alınma nedenleri ise “özyönetim ilanının yapıldığı açıklamada yer almak” veya “canlı kalkan eylemine

katılarak askeri bölgelere izinsiz girmek”tir.

Tutuklanan ve görevden alınan yerel yöneticilerin dışında, 7 eşbaşkan ve 6 meclis üyesi hakkında arama kararı bulunmaktadır. Gözaltına alındıktan sonra denetimli serbestlik ile serbest bırakılan 3 eşbaşkan ve 3 meclis üyesi bulunmaktadır.

Belediye çalışanları da bu süreçte saldırı, gözaltı ve tutuklamalara maruz kalmışlardır. Cizre’de sokağa çıkma yasağında mahallelerin birkaç gün susuz bırakılması üzerine su vanalarını açmaya giden bir belediye çalışanı darp edilerek gözaltına alınmıştır. 18 Aralık tarihinde ise yine Cizre Belediyesi çalışanı İrfan Uysal, su vanasını açmaya gittiğinde keskin nişancılar tarafından vurularak ağır yaralanmış ve bir kolu kesilmek zorunda kalmıştır. Doğubeyazıt Belediyesi’nde 1 kepçe operatör ü, Derik Belediyesi’nde 1 işçi ve Silopi Belediyesi’nde ise 3 işçi tutuklanmıştır.

Bu süreç içerisinde bazı üye belediyelerimizin araçlarına “amacı dışında kullanıldığı” gerekçesiyle el konulmuştur. Lice Belediyesi’ne ait 1 kepçeye, Dargeçit Belediyesi’ne ait bir 1 traktöre, Sur Belediyesi’ne ait 2 kepçeye, Dicle Belediyesine ait 1

³ Tutuklanan, gözaltına alınan, görevden alınan ve hakkında arama kararı olan yerel yöneticiler için bkz. Ek 3.

kepçeye ve DİSKİ Bismil şubesine ait bir kepçeye savcılık tarafından el konulmuştur. Silvan ve Dicle Belediyelerinin tüm araçları ise mesai saatleri dışında Kaymakamlık gözetiminde, İlçe Emniyeti'nin bahçesinde park edilmek zorundadır.

Belediyeler sokağa çıkma yasağı bulunan ve/veya çatışma yaşanan mahallelerde belediye hizmetlerini yerine getirememişlerdir. Altyapı hizmetleri, çöplerin toplanması ve hijyenin sağlanması gibi asli görevler yerine getirilememiştir. Bu durum, başta çocuklar olmak üzere, sokağa çıkma yasağının uygulandığı bölgelerdeki yerel halkın sağlık sorunları yaşamasına sebep olmuştur.⁴ Yine, çatışma bölgelerinde askeri mühimmat atıklarının zamanında temizlenmemesi, özellikle çocukların bu atıklarla farkında olmadan oynaması büyük bir risk olarak önümüzde durmaktadır.

Belediye eşbaşkanları, kentin seçilmişleri olarak sokağa çıkma yasağı bölgelerine girmeye çalışmışlardır. Ancak, eşbaşkanlar ve diğer yerel yöneticiler güvenlik güçleri tarafından engellenmiş,

çoğunlukla biber gazlı müdahaleye maruz kalmışlardır. Silopi Eşbaşkanı Emine Esmer, sokağa çıkma yasağı bulunan Silopi'de dışarı çıktığı için gözaltına alınmıştır. Belediye eşbaşkanları, günlerce süren sokağa çıkma yasakları boyunca yasaklı bölgelere girememiş ve yerel halk ile hiçbir iletişim kuramamıştır.

Yasakların yarattığı ve yerel yönetimlerin yüz yüze kaldığı bir başka sorun ise göç olmuştur. Çatışma alanlarından geçici veya kalıcı bir biçimde göç eden nüfus şu anda 200.000 civarındadır. Hiçbir eşyasını dahi alamadan evlerinden göç ettirilen insanlar, kendi kentlerinde göçmen konumuna düşmüşlerdir. Ekonomik açıdan zaten ülkenin en geride bırakılmış kentlerinde yaşanan bu durum ve göç edenlerin de yoksul olması sorunu daha da büyütülmüştür. Yerel yönetimler, şu anda göçleri tespit etmeye, sosyal hizmetler birimleri aracılığıyla ailelerin temel ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmaktadır. Ancak, evleri yıkılan, sosyo-ekonomik düzenleri bozulan onbinlerce insanın ihtiyaçlarını karşılamak ve her türlü desteği sunmak uzun bir süre gerektirecektir. Yıkımın maddi ve manevi boyutu öngörülemeyecek kadar büyüktür.

⁴ Sokağa çıkma yasaklarının uygulandığı yerlerde genel sağlık durumu ile ilgili İstanbul Tabipler Odası (İTO) ve Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası (SES) İstanbul Şubesi raporu <http://www.istabip.org.tr/index.php/haberler/4113-sokaa-cikma-yasai-olan-boelgelere-yoenelk-acl-tibb-ve-nsan-yardim-carisi.html>

Bu boyutlardan biri de ekolojik tahribattır.⁵ Kent merkezine tank ve toplarla girilmesi ve kentteki yerleşim yerlerinin top atışlarına maruz kalması, ormanlık alanların bombalanması ve sonrasında oluşan orman yangınları, hayvanların bombalamalarda ölmesi, özel askeri güvenlik bölgelerinde yapılan tarım faaliyetlerinin durdurulması, tüm bunlar ekosistemde ciddi bir tahribata yol açmıştır. Şemdinli, Dersim ve Lice'de binlerce hektar ormanlık alan yanıp kül olurken, güvenlik güçleri itfaiyenin yangına müdahale etmesine izin vermediği gibi belediyeye ait diğer iş makinelerinin de müdahalesine engel olmuş ve valilikler iş makinelerinin kullanım alanlarını daraltmaya başlamıştır. Yangın söndürme çalışmalarına destek için Diyarbakır'dan yerel halka Lice'ye gelmeleri için çağrı yapan Lice Belediye Eşbaşkanı 3 Ağustos'ta "terör örgütüne yardım ve yataklık"tan tutuklanmış ve dosyasına gizlilik kararı getirilmiştir. Temmuz – Eylül 2015 tarihleri arasında top atışlarından kaynaklı Diyarbakır'da 500 hektar, Bitlis'te 400 hektar, Bingöl'de 500 hektar, Dersim'de 1500 hektar, Şırnak, Mardin ve

Hakkari'de ise 2800 hektar ormanlık alan yanmıştır.

4. KADINLARIN YAŞADIĞI SORUNLAR

GABB Kadın Politikaları Müdürlüğü, sokağa çıkma yasağının ve çatışmaların kadınlar üzerindeki etkilerini açığa çıkarmak üzere Aralık ayında Şemdinli, Beytüşşebap, Dargeçit, Silopi, Cizre, Bismil, Silvan ve Sur belediyelerinin kadın müdürlükleri ve kadın danışma merkezleri ile ortak bir çalışma yürütmüştür.

Çalışma sonucunda elde ettiğimiz bilgiler şunlar olmuştur:

- a) Çatışma ortamında bulunan kadınlarda ciddi psikolojik rahatsızlıklar ortaya çıkmıştır. Akut stres bozukluğu, travma sonrası stres bozukluğu, majör depresyon, yaygın anksiyete bozukluğu, somatizasyon, uyum bozuklukları ve davranış problemleri yoğun olarak tespit edilmiştir. Kadınlar evlerinde uyuyamadıklarını ve içlerine işleyen korkudan dolayı sürekli panik hali yaşadıklarını belirtmişlerdir.
- b) Sokağa çıkma yasağı süreci boyunca ambulanslar mahallelere hiçbir şekilde alınmamıştır. Bu da, kadın ve çocukların hastaneye gitmelerini engellemiştir. Nadir olarak acil durumlarda kadınlar ellerinde beyaz bayrakla risk
- olarak sokağa çıkmış ve hastaneye gitmeye çalışmıştır.
- c) Kadınlarda fiziksel rahatsızlıklar ortaya çıkmış, var olan hastalıklar ise ilerleme göstermiştir. Kadınlarda vücut ve baş ağrıları ortaya çıkmıştır. Bu süreçte hastalanan astım, bel fıtığı, tansiyon, şeker ve diyaliz hastalarının hastaneye gidişleri engellendiği için hastalıklarının derecesi artmıştır.
- d) Birçok hamile kadın, bu süreçte, hastaneye gidemediği için evde doğum yapmak zorunda kalmıştır. Doğumların çoğu erken doğum olarak gerçekleşmiştir. Düşük yapan kadın sayısı oldukça fazla olmakla birlikte bunların rakamlarına ulaşmak mümkün olmamıştır. Örneğin doğum oranının yüksek olduğu (günde 10-12) Cizre ilçesinde, sokağa çıkma yasağının olduğu 9 günlük süre içerisinde hastanede sadece 7 doğum olmuştur. Diğer kadınlar hastaneye gidemedikleri için doğum sayısı ve düşük sayısı bilinmemektedir. Ayrıca Hakkari'nin Yüksekova ve Şemdinli ilçelerinde ise 300 ün üzerinde kadının düşük yaşadığı kamuoyuna yansımıştır. Hakkari Yüksekova Devlet Hastanesi hasta Epikriz

raporlarına göre; Missed Abartuz(Negatif Gebelik Vakası) :73, Abartus Immines(Düşük Tehdidi):97, EDT (Erken doğum teşhisi ve sonradan düşük):76, İnkomplet abortus (Tam olmayan düşük): 28 İntrauterin Ex (ölü doğum): 10, ve Fetal Anamoli(Doğumsal hastalıklar): 1 olarak belirtilmiştir. Bu düşük yapma vakalarının çatışmalı ortama bağlı olarak korku, panik, endişe ve stres gibi nedenlerden kaynaklı olabileceği düşünülmektedir. Düşük yapan kadınların özellikle çatışma ortamının yaşandığı yerleşim yerlerinde gerçekleşmesi halkta büyük kaygı ve öfke uyandırmaktadır.

- e) Kadınlara ve kız çocuklarına dönük taciz vakaları gerçekleşmiştir. Çatışmalı ortamda kadınlar psikolojik olarak ciddi şekilde etkilenmiş ve özel hareketçi polislerin kadınlara hakaret, küfür, tehdit, tecavüz tehditi ve cinsiyetçi söylemlerle (İşid biziz, kadınlara tecavüz edeceğiz, bizden korkun kızlar gibi) kadınları ve kız çocuklarını hedef aldığı ifade edilmiştir. Sokağa çıkma yasağı boyunca en çok kadın bedeni üzerinden psikolojik şiddet ve taciz uygulanmıştır.
- f) Yapılan ev baskınlarında polisin mahallelerde bulunan kadınlara

hakaret ederek, psikolojik şiddet uyguladığı belirtilmiştir.

- g) Sokağa çıkma yasağı süresi boyunca gıda ihtiyacının karşılanmasına izin verilmemiştir. Savaş koşullarında dahi açık bulunması gereken fırınların açılmasına izin verilmemiştir. Ekmeğin yanında çocuklar için gerekli olan süt ve mama sıkıntısı da özellikle yaşandığı, maması tükenen çocuklara anneleri şekerli su vererek ihtiyaçları giderilmeye çalışıldığı, kadınların komşularıyla mevcut gıdalarını paylaşarak ve günlerce aç kalarak bu süreci atlattığı ifade edilmiştir.
- h) Çatışmalardan en çok etkilenen çocuklar olmuştur. Yasaklar boyunca okula gidemeyen, sürekli evlerin içinde kapalı kalan ve çatışmalara tanıklık eden çocuklarda, ciddi psikolojik bozukluklar başlamış, bu da davranış problemlerine dönüşmüştür. Uyumama, yalnız uyuyamama, içine kapanma, iletişim kuramama, sokağa çıkamama, kaygı ve korku, anksiyete bozukluğu gibi birçok psikolojik sorun tespit edilmiştir. Ev baskınları sırasında ailelere yapılan hakaretler sonucu ve saldırılar nedeniyle çok sayıda çocuk psikolojik şiddet gördüğü, polisin kapıları kırıp bağırması,

çocukların uykularından
bağrışmayla uyanmaları, yüzü
maskeli ve eli silahlı polisleri
gören çocuklarda psikolojik
bozukluklar tespit edilmiştir.

Silvan-Diyarbakır

Silvan'da çekilen bu fotoğrafta, yapının üzerine özel harekat polisleri tarafından "Ne Mutlu Türküm Diyene" yazılmıştır. Silvan, Cizre, Sur'da sokağa çıkma yasakları boyunca birçok yapı üzerine bu tarz ırkçı yazılar (Türkün Gücünü Göreceksiniz, Türksen Övün Değilsen İtaat Et, Devlet Geldi, Kurdun Dışına Kan Değdi- Korkun, Devlet Her yerde vb) yazılmıştır. Kapının üzerindeki PÖH yazısı, Polis Özel Harekat'ın kısaltılmışıdır

Sur-Diyarbakır

Sur'da çekilen bu fotoğrafta, yapının üzerinde özel hareketçılar tarafından "Türkün Gücünü Göreceksiniz" yazmaktadır. Sağ tarafta "Allah herşeye yeter" ve "Esedullah Tim" yazmaktadır⁶.

⁶ Esedullah Timi'nin, 1 yıl önce DAİŞ'in bir kolu olarak Suriye'de kurulduğu yönünde deliller bulunmaktadır. Ancak, DAİŞ'in bir biriminin Sur'da sokağa çıkma yasağı uygulandığında sokaklarda nasıl dolaştığı ve bu yazıları nasıl yazdığı konusunda hükümet tarafından hiçbir açıklama yapılmamıştır. Yerel halkın, Özel Harekat Polisleri ile hareket eden ve Arapça konuşan sakallı kişilerin bulunduğu dair basına yansıyan tanıklıkları bulunmaktadır.

Nusaybin-Mardin

EKLER

Ek 1 Hasar Tespit raporu

Ek 2 Emergency Architects Foundation tarafından Ekim 2015 tarihinde hazırlanan Sur, Silvan ve Cizre raporu.

Ek-3 Tutuklu seçilmişler listesi

Ek-1

DETAYLI HASAR TESPİT RAPORU

İL/İLÇE:

ADRES

ADI/SOYADI:

Kiracı Mülk Sahibi...

ELEKTRİK VEYA SU ABONE NO:

ORTALAMA OTURUM ALANI : m² KAT ADEDİ:

ADA: PAFTA: PARSEL:

HASAR TARİHİ:

YAPI CİNSİ

KERPIÇYIĞMA KARMA YAPI BETONARME TARİHİ NİTELİKTEKİ YAPI

YAPI SINIFI

KONUT İŞYERİ KAMU OKUL DİĞER (Belirtiniz)

GENEL HASAR DURUMU

AZ HASARLI ORTA HASARLI AĞIR HASARLI YIKIK

MALİYETE ESAS HASAR DURUMU

.....
.....
.....
.....
.....
.....

YAPI SAHİBİNİN YAPI VE KENDİSİ İLE İLGİLİ TALEPLERİ

YAPI SAHİBİ ÇATIŞMALI SÜREÇTE GÖÇ ETMİŞ Mİ?

.....

TESPİT TARİHİ

TESPİTİ YAPAN KİŞİ

MAĞDUR KİŞİ

...../...../2015

Ad-Soyad imza

Ad-Soyad imza